

Onni on olla tavallinen

Elämä täynnä yllätyksiä kuulostaa äkkiseltään ihanalta, mutta tosiasiasa jatkuva epävarmuus on henkisesti rankkaa ja saa arvostamaan pysyvyyttä ja perinteitä. Sen tietää Kreetta Onkeli, levottoman lapsuuden kansien väliin taltioinut kirjailija, jonka suurin onni piilee tavallisessa arjessa.

Kreetta Onkeli

Makkaraa, kerrosvoileipiä, luumutomaatteja, porkkanoita, vastaleivottuja pullia, suklaata ja termospullossa kuumaa kaakaota. Kun eväsreppu on pakattu, Kreetta Onkeli ja nelivuotias Erno ovat valmiit matkaan. Kartasta on ennakkoon katsottu sopiva kohde, takka- ja nuotiopuumerkillä varustettu retkeilymaja, jonne patikoidea voi ihailla pääkaupungin merellisiä maisemia, tuulessa huojuvia puita ja reviiiristään alati lurittavia lintuja.

Luhangan kunnassa, Pääjärven rannalla varttunut Kreetta Onkeli, 35, oppi rakastamaan luontoa: auringon kiloa laineilla, eläinten jälkiä lumessa, kasvien voimakasta läsnäoloa, metsän suomaa turvaa. Kyvyn nähdä luonnon lumoavat ihmeet ja nauttia sen rauhasta hän myös haluaa antaa perintönä kaupungissa kasvaneelle pojalleen.

Yhdessäolo ja kaikenlainen puuhastelu perheen kanssa on Kreetalle arvokas voimaväline.

Erytisesti trio rakastaa kokkailua ja nautinnollisia hetkiä hyvän ruoan äärellä. Kirjoittamista Kreetta luonnehtii lahjaksi, joka antaa alibin hitauteen, hiljaisuuteen ja yksinäisyyteen. Tärkeitä apuja jaksamisessa ovat myös isosisko, huumori, päiväunet sekä tiet. Niitä kävellessä katse saa vaeltaa matkojen päähän, ajatukset lähtevät liikkeelle ja mieli vapautuu.

Aamuruutiini: hidas aloitus ja vahvaa kahvia

Kreetta Onkelin päivä käynnistyy kunnan aamiaisella. Toisinaan hän tekee puuroa, toisinaan voileipiä tai hedelmäsalaattia. Kyytipoikana on aina vahvaa kahvia.

- Saimme espressokoneen joululahjaksi, avomieheni kun tykkää kaikenlaisista keittiökoneista. Papukone meillä jo oli. Kahvia juodessani luen rauhassa sanomalehden, muuten olen helkkarin äreä. Tarvitsen aamuisin pari tuntia, ennen kuin olen valmis liikenteeseen, kun sen sijaan media-alalla työskentelevä Sakke lähtee töihin jo kuuden aikaan.

- Poikamme Erno herää yleensä kahdeksan aikaan. Pienempänä hän heräsi jopa viideltä, mikä oli minulle järkytys. Ennen lapsen syntymää olin varsinainen yökukkuja. Sisareni tytär muistelee vieläkin, miten hänen ollessaan yökylässä luonani olin aamuisin keittänyt hänelle kaakaota ja sen jälkeen mennyt takaisin nukkumaan. Seuraavan kerran ilmestyin näkösalille puolen päivän aikaan, johon mennessä hän oli ehtinyt piirtää sata paperiarkkia. Nykyään menen nukkumaan yhdeksän, kymmenen aikaan. Olen tottunut uuteen rytmiin, ja se tuntuu hyvältä.

Päivittäinen onni: armas arki

Alkoholiperheen lapsena Kreetta joutui lapsuudessaan elämään olosuhteissa, joissa mikään ei koskaan ollut varmaa. Siitä kasvoi arvostus rauhallisuutta ja pysyviä kotisuhteita kohtaan.

- Minulle arki on aina ollut päämäärä. En ole koskaan ollut räiskyvä, äärikokemuksia etsivä taiteilijatyyppejä, vaan halu olla mahdollisimman tavallinen on ollut minun kapinaani, hän sanoo.

- Olin jo kolmikymppinen, kun sain lapsen ja perustin perheen. Sitä edeltänyt elämäni oli aika surullistakin sinkkuelämää ilman minkäänlaisia perinteitä tai perhejuhlia. Olen joskus ajatellut, että alkoholistin lapsen pärjääminen aikuisena on vähän samanlaista kuin jos pitäisi toimia kampaajana ja leikata toisten hiuksia ilman minkäänlaista koulutusta. Tavallinen arki oli itselleni niin uutta, outoa ja erilaista. Oli keksittävä itse, miten elän elämäni ja mitkä ovat minun elämäntapani.

Ilonlähde: ruoka

Kreetta Onkeli tunnustaa olevansa miehensä kanssa nautiskelijoita, joiden pöydässä ei einesruokia näy. Poikkeuksen tekee pakastepinaatti.

- Teen kaiken itse: raastan, pilkon, perkaan, keitän ja paistan. Tekisin eniten kasvisruokaa, mutta

sekä mies että poika rakastavat lihaa. Jälkiruoka kruunaa jokaisen aterian. Myös mieheni on innokas kokki, joka loihtii gourmetherkkuja pääasiassa viikonloppuisin. Ruoka ei ole meille syällisyyden taakka, vaan tärkeä osa kotielämää, ilonlähde.

Kreetta myöntää osan ruokailustaan olleen aiemmin lohtusyömistä. Lukioaikana hänellä oli paikallisella grillikioskilla erityinen ruokatili, josta hän saattoi kerta-annoksena hakea megahampurilaisen, valkosipulihampurilaisen, sipsipussin, litran cokispullon sekä ison suklaalevyn.

– Nautin syömisestä, mutta olen aina myös liikkunut paljon. Luhangassa asuessamme pyöräilin, soudin, kuljin metsässä. Koulu- ja kauppamatkat olivat pitkät, ja talvisin piti tehdä lumityöt ja kantaa puita. Paino-ongelmia minulle alkoi tulla vasta, kun muutin kaupunkiin. Täällä ei ollut juurikaan tekemistä. Kun Erno syntyi, ruokailurytmini muuttui säännölliseksi ja kaikenlainainen painontarkkailu omalta kohdaltani päättyi. Kun syö säännöllisesti, pitkitettyä näläntunnetta ei ehdi syntyä.

Mielen liikuttaja: käveleminen

– Ernon päivähoitopaikka sijaitsee kotikadullamme. Vietyäni Ernon tarhaan, teen aina noin kolmen kilometrin mittaisen kävelyretken Kaivopuistonrannan kautta. Nimitän sitä työmatkakseni. En voi palata suoraan kotiin kirjoittamaan, vaan minun on ensin tyhjennettävä mieleni, siirryttävä ikään kuin toiseen maailmaan ja tunnelmaan. Ennen kuin haen Ernon, kävelen jälleen saman reitin, koska haluan olla aidosti läsnä hänet kohdatessani enkä leijua omissa sfääreissäni. Jos asiaa ajattelee koreografisesti, onhan patikoimiseni aika pässimäistä. Kävelemistä Kreetta luonnehtii mielen rauhoittamiseksi. Toisaalta se auttaa ideoiden kehkeytymistä ja lauseiden löytämisestä.

– En koskaan kävele huvikseni kaduilla, sillä en jaksa katsella näyteikkunoita. Kaupungissa on myös seiniä, joihin katse alati törmää. Haluan, että maisema jatkuu. Siksi kävelen mielelläni rannoilla. Olen kävellyt elämäni aikana valtavat matkat. Rakastan teitä ja käveleminen, ne panevat ajatukset liikkeelle.

Liikuntaa Kreetta harrastaa päivittäin tunnin, pari. Kävelyn lisäksi hän käy jumpassa ja uimassa, mutta ei joka päivä.

– Haluan nukkumaan mennessäni olla myös fyysisesti väsynyt. Jos en liiku, minulle tulee kummallinen olo, ajatukset ikään kuin kääntyvät negatiivisiksi, ja alan miettiä omia vikojani ja inhota itseäni.

Elämän päämäärä: hyvät lauseet

– Olen vasta äskettäin tiedostanut, että kirjoittaminen on vanhemmiltani perimäni lahja. Sanat eivät tule minusta, vaan kauempaa. Aluksi pidin kirjoittamisen kykyäni hyvänä tuurina, mutta nyt ymmärrän, että kehittyäkseen minun pitää vaalia ja puolustaa lahjaani. Kirjoittaminen on minun juttuni tässä maailmassa, mistä olen kiitollinen ja vähän ylpeäkin. Se myös antaa minulle alibin hitauteen, hiljaisuuteen ja yksinäisyyteen.

Kreetta on kannustanut myös muita hakeutumaan rohkeasti oman juttunsa äärelle.

– Minusta on arvokasta, jos joku tietää, mitä hän haluaa elämässään tehdä. Silloin on uskallettava unohtaa taloudelliset näkymät, ulkopuolisten mielipiteet ja irtisanouduttava vanhasta. Miksi tehdä työtä, jossa ei koe olevansa onnellinen?

– Itse olen tässä elämäntilanteessa etuoikeutettu, koska mieheni vastaa taloudesta. Kun kirjoitan, minulla täytyy olla rauhallinen ja peloton olo. Kotona se onnistuu. Olen kokeillut työhuonettakin, mutta se ei sovi minulle. Yhteisissä työtiloissa työskenteleminen sisältää sosiaalisia velvollisuuksia, jotka häiritsevät keskittymistä. Kirjoittaminen on intensiivistä työtä, jolloin en tahdo tavata ketään.

Kirjoittamisen avulla Kreetta Onkeli sanoo ottaneensa elämän omiin käsiinsä.

– En voisi kuvitella eläväni niin, että unohtaisin oman taustani. Jos sen tekisin, muuttuisin varmasti melko edesvastuuttomaksi henkilöksi, sillä minussakin on tietyt kevytmielisyyden piirteet olemassa. Mutta antamalla menneisyydelle muodon kirjoittamalla, sitä oli mahdollista hallita ja lopulta siirtää se syrjään.

Kreetta kertoo tehneensä avomiehensä kanssa väliaikaisen sopimuksen pariskunnan työnjaosta.

– Avoliittomme alkuaikoina minä maksoin puolet kuluistamme. Nyt vetovastuu on Sakella, ja minä voin keskittyä kirjailijan uraani. Toisaalta kotityöt ja kasvatus ovat minun vastuullani

viktoriaanisen mallin mukaisesti. Nykyään pystyn myös olemaan täysipainoisemmin vaimo ja äiti, koska kirjoittaessani voin käsitellä mitä erilaisimpia asioita ja tunteja, eikä minun tarvitse kaataa kaikkea perheeni niskaan.

Hän sanoo muistavansa kaikki kirjojensa saamat kritiikit, sekä hyvät että varsinkin huonot.

– Kehut tietenkin lämmittävät, mutta olen huomannut saavani enemmän voimaa huonoista kritiikeistä kuin hyvistä. Ne nostattavat sisua: minäpä näytän, mitä osaan! Ihminen ei kehity, jos saa koko ajan vain hyvää palautetta.

Tärkeä oivallus: ahdistuksen voi voittaa käymällä alhon läpi

– Olen aina pyrkinyt elämässäni olemaan tasapainoinen ja kuulostelen itseäni hyvin tarkkaan. En tahdo ajautua tilanteeseen, jossa työn paljouden vuoksi sairastuisin fyysisesti tai jopa menettäisin mielenterveyteni.

Kirjoittaessaan Kreetta Onkeli kokee usein pienimuotoisen hermoromahduksen, jolloin epätoivo saa vallan, vihan ja itseinhon tunteet vellovat, ja pienetkin asiat itkettävät.

– Ne ovat hetkiä, jolloin mielessä toistuvat samat ajatukset: Kirja ei valmistu. Minusta ei koskaan tule mitään. Kaikki on päin helvettiä! Tässä iässä jo tiedän, että tunne menee parissa kolmessa päivässä ohi, mutta jotta niin tapahtuisi, alho on käytävä läpi. Rypemisen jälkeen olen jälleen täynnä energiaa. Voin myös hyödyntää kokemiani tunteita kirjoittaessani.

– Ernolle en ahdistuksen tunteitani näytä, vaan puhun hänelle kiltillä äidinäänellä, hoidan ja vien tarhaan. Kotiin palattuani vaivun kauhuihini, kunnes iltapäivällä käyn suihkussa ja haen hänet kotiin. Tiedän, että se on tekopirteyttä, mutta teen niin, koska en tahdo vyöryttää pahaa oloani lapsen niskaan. Äitiys on minulle tärkeää, myös voimanlähteenä, ja siksi varjelen sitä.

Apetta aisteille: retkeily

Pojalleen Kreetta Onkeli on myös halunnut näyttää luonnon moninaiset ihmeet. Ahkerassa käytössä on retkeilykartta, johon on merkitty pääkaupunkiseudun makkaranpaistopaikat, kuten Kreetta asian ilmaisee.

– Olemme Ernon ja Saken kanssa vaeltaneet ja telttailleet. Viime kesänä Erno kiipesi Saanalle, ja Kolille hän on kävellyt useaan otteeseen. Haluan, että hän oppii olemaan luonnossa. Kun tänä talvena olimme kahdestaan Saken vanhempien sata vuotta vanhassa torpassa Somerolla, hän ihmetteli, mitä siellä oikeastaan teemme. Juttelemme vain toisillemme? Minusta se oli järkyttävää, koska luonnon rauha on minusta ihanaa ja luonnollista. Ilokseni hän tykkäsi olla maalla.

Kaksikon retkille osallistuu usein myös naapuri ja hyvä ystävä Maria Ruotsala poikineen.

– Toisinaan lähdemme yhdessä Uunisaareen, josta palaamme vasta iltapimeässä. Viimeksi kävimme Ruskeasuolla luistelemassa ja hevosia taputtelemassa. Ja tietenkin meillä on aina mukana eväät.

Henkinen turvakoti: metsä

Läheiset ystävät ovat myös Kreetalle tärkeä jaksamisen keino, mutta toisaalta hän sanoo elävänsä vetäytyneenä elämää.

– Ystävien ja tuttujen tapaaminen päivittäin olisi minulle liian raskasta. Usein menee parikin viikkoa, etten tapaa muita kuin mieheni ja lapseni. Muutettuani Helsinkiin kesti vuosia, ennen kuin opin, ettei minun tarvitse ottaa syvällisesti kaikkia vastaan tulevia ihmisiä. Maalla ihmisiä oli vähän, ja aina jonkun kohdatessani aloin miettiä hänen elämänsä ja kohtaloansa. Vasta nyt olen alkanut oppia, että tämä ihmismassa on vain kuusia, koivuja, kiviä ja lintuja. Olen vihdoinkin oppinut ohittamisen; ilmiön, josta Helsinkiin muuttaessani tätä kaupunkia kovasti syytin. Joskus se on todella raskasta, koska ihmiset ovat minulle tärkeitä.

Kreetta Onkeli kertoo muistelevansa usein Luhankaa ja sen luontoa, Päijännettä jonka rannalla hän oppi perkaamaan kaloja, sekä saaria, joihin hän siskonsa kanssa souti.

– Luonto antoi turvallisen olon. Metsässä saattoi aistia voimakkaan läsnäolon ilman kritiikin pelkoa, jonka ihmiset aina synnyttävät. On helpottavaa olla paikassa, jossa toisten katseet eivät seuraa. Nuorempana ajattelin, että voisin mainiosti elää yksin ja onnellisena metsässä, jos minulla vain olisi hyvä talo ja sopivat olosuhteet. Mielikuva maalla elämisestä antaa voimaa, mutten ole varma, haluaisinko enää muuttaa sinne. Kun olimme Ernon kanssa torpassa, muistin, millaista oli lämmittää vanhaa taloa, hakata puita ja kantaa vettä. Se oli rankkaa hommaa.

Elämän suola: päiväunet, isosisko ja anopin viinikellari

Nukkumisen Kreetta nimeää jaksamisen keinokseen. Iltapäivisin hän ottaa viidentoista minuutin nokoset. Tietoista itsensä hoitamista on myös halu välttää kiirettä. Siksi hänellä ei ole kännykkää.

– Kun ihmisellä on kännykkä, hänen oletetaan olevan jatkuvasti tavoitettavissa. En toimi niin akuuteissa tehtävissä, että tarvitsisin sitä. En myöskään ole työnarkomaani, vaan tahdon, että elämässäni säilyy tietty hidastempoisuus. Haluan pysyä itseni mukana.

Myös tunnetilojen nopeat vaihtumiset sekä huumori ovat Kreetalle tärkeitä voimanlähteitä.

– Mieheni murjaisu muuttaa joskus hautajaistunnelmani hysteeriseksi nauruksi. Huumori on humanismin muoto, joka tekee tekee vioista hyväksyttäviä ja lisää suvaitsevaisuutta.

Huumorin Kreetta kertoo myös yhdistävän itseään ja isosiskoaan Krisseä.

– Sisareni on minulle hyvin tärkeä ihminen. Hänelle olen lapsesta asti voinut kertoa kaiken, ja hän on aina kannustanut minua. Hän lukee ensimmäisenä kaikki tekstini, ennen

kustannustoimittajaakin. Tietenkin välillä riitelemme, kuten siskojen tapana on. Mutta

riiteleminen hänen kanssaan on huoletonta. Krisse on myös samanlainen hyvän ruoan ystävä

kuten minäkin. Aina heillä käydessäni marssin suoraan jääkaapille. Eikä tietenkään pidä unohtaa anopin viinikellaria! Erityisesti pidän ranskalaisista punaviineistä. En ole mikään viinin asiantuntija, mutta tiedän, mikä on hyvää. Se riittää.

Eija Mäkinen
toimittaja@taivaannapa.net